

Political Struggles in Thai Politics : Case of the Uses of Political Symbol by People's Alliance for Democracy in 2006

Panittan Pichalai ¹

Abstract

This research, applying qualitative methodology in collecting primary data and in-depth interview, has a major objective to examine the process of using political symbols of PAD for political struggle in 2006.

The study finds that the PAD has been using political issues as communication means in order to convince the public to agree that "the government is annihilating three dominant institutions: Nation, Religion, and Monarchy, and that the PAD is functioning themselves protecting these institutions. To be more understanding, the PAD has inculcated this idea by producing many political symbols including mottos, songs, shirts, etc. These political symbols have been broadcasted repeatedly in various media to be the process of using political symbols of PAD to overthrow Taksin Shinawatra's government in 2006.

Keywords: Political Symbol, Political, The people's alliance for democracy

¹ Ph.D. candidate in Political Science, Chulalongkorn University.

การต่อสู้ทางการเมืองในการเมืองไทย: กรณีศึกษาการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2549²

ปณิธาน พิชาลัย³

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลขั้นต้นและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษา คือ การศึกษาถึงกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองเพื่อต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2549

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้ใช้ประเด็นทางการเมืองในการสื่อความหมายให้มวลชนเชื่อว่า "รัฐบาลทักษิณกำลังทำลาย สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกำลังปกป้องสถาบันอยู่" ซึ่งกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้ต่อยอดความเชื่อนี้ โดยการผลิตสัญลักษณ์ทางการเมืองต่างๆ ออกมา ไม่ว่าจะเป็น คำขวัญ เพลง เสื้อ ฯลฯ ผ่านสื่อต่างๆ ในเครือข่ายผู้จัดการ มาเป็นกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองในการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อโค่นล้มรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ในปี พ.ศ.2549

คำสำคัญ: สัญลักษณ์ทางการเมือง การต่อสู้ทางการเมือง กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

² บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "ยุทธศาสตร์การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร" ระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตร รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

นับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิ (สมเกียรติ วันทะนะ, 2533: 25) นำโดย "คณะราษฎร" (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2553: 296-304) มาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญและพลเรือน เป็นต้นมา (ลิขิต วีรเวทิน, 2550: 139) การต่อสู้ทางการเมืองก็มีมาอย่างต่อเนื่องในการเมืองไทย

การต่อสู้ทางการเมืองในช่วงระยะแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนใหญ่จะเป็นการต่อสู้ทางการเมืองภายในหมู่ชนชั้นนำด้วยกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มข้าราชการมากกว่าที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วม

เหตุการณ์ต่อสู้ทางการเมืองระหว่างชนชั้นนำภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่สำคัญมีอยู่หลายเหตุการณ์ อาทิเช่น เหตุการณ์กบฏบวรเดช การรัฐประหารเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 และการรัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2500

เหตุการณ์กบฏบวรเดชนั้น เกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2476 ภายหลังที่พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2476 (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2553: 367) มูลเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์กบฏบวรเดชนั้น เกิดจากการที่คณะกู้บ้านเมืองซึ่งนำโดยพลเอกพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช ไม่พอใจรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนาในสองประเด็นที่สำคัญ กล่าวคือ รัฐบาลมุ่งกำจัดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยปล่อยให้ให้นายถวัติ ฤทธิเดช ทำการยื่นฟ้องพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อศาล ในวันที่ 17 กันยายน พ.ศ.2476 โดยแจ้งข้อกล่าวหาว่าพระราชบัณฑิตกวีวิจารณ์เค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ มีข้อความหมิ่นประมาทผู้นำการกบฏ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2553: 374) และได้มีการดำเนินนโยบายไปในทิศทางคอมมิวนิสต์เนื่องจากได้เรียกหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) กลับเข้าประเทศ (สุชาติ ยัมประเสริฐ, 2534: 17) ภายหลังที่หลวงประดิษฐมนูธรรมต้องออกนอกประเทศไปในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ.2476 ในวันเดียวกับที่ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง "บันทึกพระบรมราชวินิจฉัยเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม" ซึ่งได้มีพระบรมราชวินิจฉัยว่าเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรมมีลักษณะเหมือนกับประเทศรัสเซียไม่มีผิดเพี้ยน (หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์, 2552: 342))

แผนการสำคัญที่คณะกู้บ้านเมืองได้นำมาใช้ในการต่อสู้ทางการเมืองกับคณะราษฎรกล่าวคือเป็นแผน "ล้อมกว้าง" ซึ่งคณะกู้บ้านเมืองได้วางแผนการไว้โดยการนัดแนะทหารจากหัวเมืองเข้ามาล้อมพระนคร ซึ่งไม่ใช่แผนการบุกจับตัวบุคคลสำคัญดังเช่นที่คณะราษฎรได้กระทำในเหตุการณ์วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 และในเหตุการณ์วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2476 แต่แผนล้อมกว้างเป็นแผนที่คณะกู้บ้านเมืองได้ทำการนัดแนะทหารจากหัวเมืองเข้าล้อมพระนคร ซึ่งคณะกู้บ้านเมืองเชื่อว่าฝ่ายรัฐบาลคงจะกลัวและตกใจยอมแพ้ในที่สุด

อย่างไรก็ตามการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างคณะราษฎรและคณะกู้บ้านเมืองดำเนินไปได้ไม่นาน คณะกู้บ้านเมืองก็ประสบกับความพ่ายแพ้ ฝ่ายผู้นำของคณะกู้บ้านเมืองต้องเดินทางออกจากประเทศสยามไปต่างประเทศ ทางด้านประเทศอินโดจีน-ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2476 (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2553: 342-386)

เหตุการณ์ต่อสู้ทางการเมืองภายในหมู่ชนชั้นนำที่มีความสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์การเมืองไทย อีกเหตุการณ์หนึ่งหลังจากเหตุการณ์กบฏบวรเดชก็คือ การรัฐประหารเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 การรัฐประหารปี พ.ศ.2490 นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประวัติศาสตร์การเมืองไทย เนื่องจากการรัฐประหารในครั้งนั้นนอกจากจะเป็นการทำลายรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2489 ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทยฉบับหนึ่งแล้ว (สุชาติ ยิ้มประเสริฐ, 2551: 58) ยังเป็นการสลายพลังทางการเมืองของฝ่ายพลเรือนของคณะราษฎรทำให้ขาดกลุ่มพลังที่สำคัญที่จะมาถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองกับทหาร และยังเป็นชัยชนะของฝ่ายอนุรักษนิยม อันได้แก่ ฝ่ายนิยมเจ้าและฝ่ายขุนนางเก่ากลับคืนมาหลังจากถูกปราบปรามอย่างหนักตั้งแต่เหตุการณ์กบฏบวรเดช เป็นต้นมา โดยดูได้จากภายหลังกการรัฐประหารปี พ.ศ.2490 ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของฝ่ายอนุรักษนิยมในหลายประการ อาทิเช่น มาตรา 33 ที่กำหนดให้วุฒิสภามาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์แทนการเลือกตั้งทั้งหมดเหมือนรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2489 มาตรา 76 ที่กำหนดให้อำนาจแก่พระมหากษัตริย์ในการเพิกถอนรัฐมนตรีเป็นการเฉพาะตัวได้ด้วยพระราชโองการ (สุชาติ ยิ้มประเสริฐ, 2534: 109) เป็นต้น

การต่อสู้ทางการเมืองผ่านการรัฐประหารปี พ.ศ.2490 ยังได้ส่งผลให้จอมพลป.พิบูลสงคราม ได้กลับมามีอำนาจทางการเมืองอีกครั้งในเวลาต่อมา โดยได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2491 ถึงปี พ.ศ.2500 หลังจากที่ยอมพลป.พิบูลสงคราม ต้องหมดอำนาจทางการเมืองไปในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

ภายหลังจากที่ยอมพลป.พิบูลสงคราม ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน พ.ศ.2491 เป็นต้นมาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2500 จอมพลป.พิบูลสงคราม ได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น โดยมีพรรคการเมืองใหญ่สองพรรคที่ลงแข่งขันกันระหว่างพรรคเสรีมนังคศิลา ซึ่งให้การสนับสนุนจอมพลป.พิบูลสงครามกับพรรคประชาธิปัตย์ที่ให้การสนับสนุนนายควง อภัยวงศ์ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเสรีมนังคศิลาของจอมพลป.พิบูลสงคราม ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และจอมพลป.พิบูลสงครามซึ่งได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร แข่งกะนายควง อภัยวงศ์ ก็ได้รับการชนะการเลือกตั้งเหนือนายควง ด้วยคะแนน 137,735 คะแนน ต่อ 118,457 คะแนน (ลิขิต ธีรเวคิน, 2550: 153)

การเลือกตั้งในครั้งนี้ถึงแม้ว่าจอมพลป.พิบูลสงครามจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งก็จริง แต่ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางถึงการโกงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ไฟฟ้า หรือ พลร่ม ทำให้มีการรณรงค์คัดค้านการเลือกตั้งที่สกปรกครั้งนี้

อย่างกว้างขวาง ทำให้คะแนนนิยมและฐานะของจอมพลป. เสื่อมลงอย่างรวดเร็วและนำไปสู่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2500 นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ส่งผลให้จอมพลป.พิบูลสงครามต้องลี้ภัยไปอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นจนกระทั่งถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2507 (พีรพงษ์ ลิทธิอมร, 2549: 130)

การต่อสู้ทางการเมืองภายในชนชั้นนำผ่านการทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประวัติศาสตร์การเมืองไทยเนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ถือกันว่าเป็นจุดจบของคณะราษฎรในการเมืองไทย (ลิขิต อีริเวคิน, 2550: 150) หลังจากที่ครองอำนาจทางการเมืองไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา

การต่อสู้ทางการเมืองที่ประชาชนจำนวนมากได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านรัฐบาลนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมาที่เห็นได้ชัดก็คือเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ที่นิสิตนักศึกษา ประชาชนจำนวนมากออกมาต่อต้านรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร มูลเหตุที่สำคัญของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 นั้นเกิดจากการเดินแจกใบปลิวเรียกร้องรัฐธรรมนูญของกลุ่มนิสิตนักศึกษา ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2516 จนทำให้ถูกตำรวจจับกุมและตั้งข้อหาว่ากระทำการผิดกฎหมาย มั่วสุมชักชวนให้มีการชุมนุมทางการเมืองในที่สาธารณะเกินกว่า 5 คน บ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐ เป็นกบฏภายในพระราชอาณาจักรและมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 185)

นิสิตนักศึกษาร่วมกับประชาชนจำนวนหลายแสนคนได้เรียกร้องให้รัฐบาลคณะปฏิวัติ ถนอม กิตติขจร-ประภาส จารุเสถียร-ณรงค์ กิตติขจร ให้มีการปล่อยตัวผู้ถูกจับกุมโดยไม่มีเงื่อนไข สถานการณ์ได้ลุกลามบานปลายจนทำให้รัฐบาลคณะปฏิวัติ ถนอม-ประภาส-ณรงค์ ต้องหมดอำนาจทางการเมืองและลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศเป็นการสิ้นสุดระบบเผด็จการทหารนิยมแบบเบ็ดเสร็จที่ได้ครอบงำทางการเมืองไทยมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลา พ.ศ.2516 เป็นต้นมา ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขบวนการนิสิตนักศึกษาได้มีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองอย่างมาก อาทิเช่น ผู้นำนักศึกษาบางส่วนเข้าร่วมประสานงานกับนักการเมืองฝ่ายก้าวหน้าร่วมกันก่อตั้งพรรคการเมืองแนวสังคมนิยมขึ้นเพื่อต่อสู้ทางการเมืองในสภา ส่วนนอกสภาขบวนการนักศึกษาก็ได้ร่วมเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมืองกับขบวนการกรรมกรและชาวนา เป็นต้น (สุธาสัย ยัมประเสริฐ, 2534: 140-147) อย่างไรก็ตามพลังของขบวนการนิสิตนักศึกษาที่เฟื่องฟูอยู่ได้แค่เพียงสามปีหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ก็ถูกปราบปรามลงเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในข้อหาที่ว่านิสิตนักศึกษาเป็นคอมมิวนิสต์กำลังทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ (ป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2551: 58) ภายหลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 เป็นต้นมา การต่อสู้ทางการเมืองในการเมืองไทยก็วกกลับไปสู่วัฏจักรเดิมนั่นก็คือ การต่อสู้ทางการเมืองเป็นเพียงการต่อสู้ภายในกลุ่มชนชั้นนำผ่านการทำการรัฐประหาร (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2535: 20) การต่อสู้ทางการเมืองที่ประชาชน

จำนวนมากได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจำนวนมากเหมือนกับเหตุการณ์ 14 ตุลา ได้กลับมาอีกครั้งหนึ่งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ 4-24 พฤษภาคม พ.ศ.2535 หรือที่เรียกกันว่า เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (รุ่งมณี เมฆโสภณ, 2537: 453)

มูลเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬเกิดจากชนชั้นกลางได้ออกมาต่อต้านพลเอกสุจินดา คราประยูรที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีผ่านการสนับสนุนของพรรคการเมือง 5 พรรค ที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภา (สามัคคีธรรม, ชชาติไทย, กิจสังคม, ประชากรไทย และราษฎร) เป็นการดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่เป็นธรรมเนื่องจากภายหลังการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 โดยไม่ผ่านการเลือกตั้งและต่อต้านการสืบทอดอำนาจเผด็จการของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือ รสช. ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้พลเอกสุจินดา ได้กล่าวมาโดยตลอดว่าไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ผู้จัดการฉบับพิเศษ, 2535: 9)

การต่อสู้ทางการเมืองในครั้งนี้บุคคลที่เข้าร่วมชุมนุมประท้วงรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร โดยส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง ที่มีทั้งมือถือและรถเก๋งเข้ามาร่วมชุมนุม ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมชุมนุมประท้วงนี้ถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า มือบรกดเก๋ง หรือ มือบมือถือ การต่อสู้ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร กับชนชั้นกลางมาถึงจุดยุติในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2535 หลังจากทีพลเอกสุจินดา ตัดสินใจลาออกจากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 19 ของประเทศไทย หลังจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้เพียง 48 วัน (รุ่งมณี เมฆโสภณ, 2537: 463-464)

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬเป็นต้นมา การต่อสู้ทางการเมืองที่ประชาชนจำนวนมากได้เข้ามามีส่วนรวมในการต่อสู้ทางการเมืองกับรัฐบาลได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร นำโดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นองค์กรแนวร่วมอย่างหลวมๆ ที่ได้ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 หลังการชุมนุมใหญ่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณครั้งแรก ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า เป็นเวลาเพียงสี่วัน โดยมีแกนนำคนสำคัญของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยทั้งหมด 5 คน ได้แก่ 1. สนิธ ลิ้มทองกุล มหาเศรษฐีผู้ก่อตั้งและผู้นำตลอดกาลของเครือข่ายหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ 2. พลตรีจำลอง ศรีเมือง อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้นำการลุกฮือโค่นล้มรัฐบาลทหารเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 หัวหน้าฝ่ายฆราวาสของสำนักสันติอโศก 3. พิภพ ธงไชย นักเคลื่อนไหวอาวุโส องค์กรพัฒนาเอกชนและนักปฏิรูปการศึกษา 4. สมศักดิ์ โกศลยสุข ผู้นำแรงงานรัฐวิสาหกิจที่มีประสบการณ์ยาวนาน 5. สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และที่ปรึกษาสมัชชาคนจน รวมไปถึงมีผู้ที่มิบทบาทที่สำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองอีก 2 คน (แต่ไม่ได้เป็นแกนนำ) ได้แก่ คำณูน สิทธิสมาน บรรณาธิการคอลัมน์สัตว์คนสนิทของสนธิ ลิ้มทองกุล และ สุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ผู้ประสานงานกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (เกษียร เตชะพีระ, 2550: 13-14) โดยมีเป้าหมาย

การต่อสู้ทางการเมืองที่สำคัญร่วมกัน คือ การกดดันให้นายกทักษิณ ชินวัตร ซึ่งขาดความชอบธรรมทางการเมืองลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี (กนกวรรณ พงศ์วิไลทรัพย์, 2551: 2-3)

การต่อสู้ทางการเมืองเพื่อกดดันให้รัฐบาลทักษิณลาออกจากรัฐมนตรีของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนั้นน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยนับเป็นการต่อสู้ที่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การต่อสู้ทางการเมืองอย่างหลากหลาย (เขมา สมใจ, 2551: 16) การต่อสู้ทางการเมืองในครั้งนี้ยังแตกต่างไปจากการต่อสู้ทางการเมืองที่ประชาชนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้กับรัฐบาลในอดีตอย่างเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬที่ตรงที่เหตุการณ์นี้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ประชาชนออกมาขับไล่รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง อีกทั้งยังเป็นรัฐบาลที่ได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งอย่างถล่มทลายถึง 2 สมัย กล่าวคือได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 จำนวน 248 ที่นั่ง และการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 จำนวน 377 ที่นั่ง (นันทนา นันทวโรภาส, 2549: 51) ซึ่งแตกต่างไปจากการต่อสู้ทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในอดีตที่เป็นการออกมาขับไล่รัฐบาลเผด็จการที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทั้งรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร และรัฐบาลพลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รวมไปถึงการต่อสู้ทางการเมืองในครั้งนี้ยังได้ใช้ "สื่อ" มาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อสู้ทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากนายสนธิ ลิ้มทองกุลแกนนำคนสำคัญของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีช่องทางสื่อสารแทบทุกชนิดอยู่ในมือ เหมือนดังที่เคยมีคนขนานนามสนธิ ลิ้มทองกุลไว้ว่า "เจ้าพ่อสื่อแห่งเอเชีย" (เกษียร เตชะพีระ, 2550: 13-14) การศึกษาการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสมัยรัฐบาลทักษิณ ช่วงปีพ.ศ.2549 จึงมีความสำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยก็ไม่ต่างอะไรกับการต่อสู้ทางการเมืองครั้งอื่นๆ ตรงที่จำเป็นต้องมี "สัญลักษณ์ทางการเมือง" มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองในการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยว่าได้มีกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองอย่างไรจึงสามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และได้เข้ามามีส่วนร่วมชุมนุมขับไล่รัฐบาลทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2549 เป็นจำนวนมากศาลนับแสนคน และถือได้ว่าเป็นการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สุดหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เป็นต้นมาจนนำไปสู่การสร้าง ความชอบธรรมทางการเมืองและส่งผลให้รัฐบาลทักษิณซึ่งสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยขาดความชอบธรรมทางการเมืองไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้ แม้จะชนะการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 อย่างเด็ดขาดก็ตาม (สุริยะใส กตะศิลา, 2552: 8)

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาวิจัยเรื่อง "การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย" จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการศึกษา รัฐศาสตร์ไทย โดยนอกจากงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในแง่มุมที่แตกต่างไปจากเดิมแล้วนั้น งานชิ้นนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้ต่อกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองภาคประชาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

เพื่อศึกษาถึงกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองเพื่อต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2549

วิธีการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็นสองขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาเอกสารเบื้องต้นต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - เอกสารทางวิชาการ เช่น หนังสือ หรือ งานวิจัย โดยเฉพาะหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร รายวัน/รายเดือน/รายสัปดาห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือในเครือของสำนักพิมพ์ผู้จัดการ
 - เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อถกเถียงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในแง่มุมต่างๆ
 - อินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เว็บไซต์ www.manager.co.th ในช่วงที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีการเคลื่อนไหวชุมนุมใหญ่ในช่วงสมัยรัฐบาล พตท.ทักษิณ ชินวัตร
 - ซีดีที่บันทึกคำปราศรัยของแกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยรุ่นที่หนึ่ง หรือ เหตุการณ์การเคลื่อนไหวที่สำคัญๆ ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในช่วงที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีการเคลื่อนไหวชุมนุมใหญ่ในช่วงสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่มีความสำคัญต่อการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตยในสมัยรัฐบาลทักษิณ ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่
 - แกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยรุ่นที่หนึ่งทั้งห้าคน ได้แก่ นายสนธิ ลิ้มทองกุล, พลตรีจำลอง ศรีเมือง, นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, นายสมศักดิ์ โกศลยสุทธิ, นายพิภพ ธงไชย

- บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้ทางการเมืองในปีพ.ศ. 2549 เช่น นายสุริยะใส กตะศิลา, นายคำณูณ สิทธิสมาน, นายเทิดภูมิ ใจดี, นายปานเทพ พัวพงษ์พันธ์, นายศิริชัย ไหมงาม
- ประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมชุมนุมขับไล่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตรกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2549 เช่น นายพงษ์ศักดิ์ ใจเทียมศักดิ์ ประธานชมรมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัดปทุมธานี, นายเกษมสุข สุ่มเมา, นางจิรธญา ทิพย์ประเสริฐ, นายณัฐพล (ขอสงวนนามสกุล)

ผลการวิจัย

กระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย : การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองมาสนับสนุนประเด็นทางการเมืองที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยผลิตออกมาผ่านสื่อในเครือข่ายผู้จัดการ

ขั้นตอนแรก : กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้ใช้สื่อต่างๆ ในเครือข่ายผู้จัดการมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตสร้างประเด็นทางการเมืองเพื่อใช้โจมตีรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร โดยสื่อในเครือข่ายผู้จัดการที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใช้นั้นมีอยู่หลากหลาย ได้แก่

1. สื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะ "เอเอสทีวี" เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย โดยได้ใช้ในการถ่ายทอดสดในการชุมนุมตลอดทั้งยี่สิบสี่ชั่วโมง ทำให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชุมนุมสามารถรับรู้ประเด็นทางการเมืองที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต้องการจะสื่อโดยตลอด (สุวิชา เพียรราษฎร์, 2551: 80-85)
2. เว็บไซต์ โดยเฉพาะเว็บผู้จัดการออนไลน์ (manager.co.th.) ที่ในระหว่างการขับไล่รัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีผู้เข้าชมในฐานะเว็บไซต์สูงสุดติดต่อกันสองปี ในปี พ.ศ.2548-2549 (ชาญชัย ชัยสุขโกศล, 2552: 149) ทำให้ข้อมูลในการโจมตีรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นไปในวงกว้างมากยิ่งขึ้น
3. วิทยุ โดยเฉพาะคลื่นวิทยุ 97.75 MHZ (คลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน) ซึ่งได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดสดการชุมนุมตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง และได้ทำการเชื่อมต่อสัญญาณไปยังวิทยุชุมชนทั่วประเทศ (กนกวรรณ พงศ์วิไลทรัพย์, 2551: 59-62) ทำให้พื้นที่ที่ไม่มีสื่ออย่างโทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ตเข้าถึงก็สามารถรับรู้การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้โดยตลอด
4. หนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้นำมาใช้โจมตีรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร นับตั้งแต่การจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ (กนกวรรณ พงศ์วิไลทรัพย์, 2551: 59-62) เป็นต้น

สื่อต่างๆ เหล่านี้เองที่ได้เป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใช้ในการผลิตสร้างประเด็นทางการเมืองต่างๆ เพื่อใช้โจมตีและทำลายความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร อาทิเช่น การโจมตีการไม่ยอมจ่ายภาษีของพ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แก่กองทุนเทาเล็ก การทุจริตในสนามบินหนองงูเห่า (ศิรินทิพย์ อรุณเรื่อ, 2550: 17-51) การมีพฤติกรรมไปในทางหมิ่นพระราชอำนาจของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ทั้งเรื่องการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินแทนคุณหญิงจางวรรณ เมณฑกา เรื่องปฎิญาญาพินแลนด์ เรื่องการออกเว็บไซต์มนุษย์ดื้อทคอม (กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เอเอสทีวี-ผู้จัดการรายวัน, 2553: 38-62) เพื่อสื่อให้ประชาชนและสังคมโดยทั่วไปเกิดความเชื่อที่ว่า "รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กำลังทำลายสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กำลังปกป้องสถาบันอยู่"

ขั้นตอนสอง : นอกจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจะใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตสร้างประเด็นทางการเมืองให้เกิดความเชื่อที่ว่า "รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กำลังทำลายสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกำลังปกป้องสถาบันอยู่" แล้วนั้น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยยังได้ผลิตสร้างสัญลักษณ์ทางการเมืองต่างๆ เพื่อมาสนับสนุนสิ่งที่ประเด็นทางการเมืองต้องการจะสื่อให้เชื่อ

สัญลักษณ์คือสิ่งที่ใช้แทนความคิด ความเชื่อที่เป็นนามธรรม (abstract notion) เพื่อให้เกิดการรับรู้ และเข้าใจในความหมายร่วมกันของสิ่งที่สัญลักษณ์ต้องการจะสื่อ ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วความหมายที่สัญลักษณ์สื่อออกมาจะมีลักษณะสัมพันธ์กับอารมณ์ ความรู้สึก จิตใจ ความเชื่อ สัญลักษณ์จึงถูกมองได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อให้เกิดขึ้น ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่สัญลักษณ์ได้สร้างความเชื่อให้เกิดขึ้นในระดับที่รุนแรงกว่าความเชื่อปกติหรือที่เรียกกันว่าความเชื่อฝังหัว (Myth) ในจิตใจของผู้ที่รับรู้สัญลักษณ์แล้ว ก็สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำตามมาในทิศทางที่ผู้ใช้สัญลักษณ์ต้องการได้ ซึ่งรูปแบบของสัญลักษณ์โดยทั่วไปนั้นจะแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบหลักๆ ได้แก่ 1. สัญลักษณ์เชิงภาษา (Lexical) 2. สัญลักษณ์เชิงรูปลักษณ์หรือรูปภาพ (Pictorial) 3. สัญลักษณ์เชิงเหตุผล (Logico-Mathematical) 4. สัญลักษณ์ในเชิงพิธีกรรมหรือพฤติกรรม (Social-Gestural) 5. สัญลักษณ์ในเชิงศิลปดนตรี (Musical) เป็นต้น (Cassier, 1946: 174-184)

สัญลักษณ์เมื่อนำมาใช้ในทางการเมืองนั้นเรียกว่า "สัญลักษณ์ทางการเมือง" ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสัญลักษณ์ทางการเมืองเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ผู้นำทางการเมืองใช้เพื่อสร้างความเชื่อทางการเมืองให้เกิดขึ้นไปยังทิศทางที่ผู้นำต้องการจะนำไปสู่การสนับสนุนการปกครองหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามที่ผู้นำต้องการ (มานิตย์ นวลละออ, 2532: 7-8)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้มีการผลิตสร้างสัญลักษณ์ทางการเมืองอย่างกว้างขวางเพื่อมาสนับสนุนในสิ่งที่ประเด็นทางการเมืองต้องการสื่อให้เชื่อ อาทิเช่น การผลิตเพลงอย่างไอ้หน้าเหลี่ยมและเทียนแห่งธรรมเพื่อชี้ให้เห็นถึงการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลทักษิณ การแสดงงิ้วภูชาติเพื่อโจมตีการบริหารงานของรัฐบาล การผลิตบทกวี "มึงต้องตายได้ฟ้าดินกู" เพื่อแสดงถึงความเลวร้ายของรัฐบาลทักษิณ เป็นต้น

การที่กลุ่มพันธมิตรได้ใช้สื่อในเครือข่ายผู้จัดการมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตสร้างความเชื่อที่ว่า "รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กำลังทำลาย สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกำลังปกป้องสถาบันอยู่" และใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองมาตอกย้ำและสนับสนุนความเชื่อนี้เอง ได้เป็นกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองเพื่อต่อสู้ทางการเมืองกับรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2549

สรุปและอภิปรายผล

การต่อสู้ทางการเมืองนั้นไม่ต่างอะไรไปจากการต่อสู้รูปแบบอื่นๆ ที่จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมี "สัญลักษณ์ทางการเมือง" ในการต่อสู้

การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยก็ได้ใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้เช่นเดียวกันโดยมีกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง กล่าวคือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้ใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนสิ่งที่ประเด็นทางการเมืองซึ่งถูกผลิตโดยสื่อต่างๆ ในเครือข่ายที่มีเป้าหมายต้องการสื่อให้ประชาชนและสังคมไทยโดยทั่วไปเกิดความเชื่อว่า "รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กำลังทำลาย สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกำลังปกป้องสถาบันอยู่" เป็นความจริงจนออกมาชุมนุมขับไล่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนำไปสู่การสร้างภาพความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและทำลายความชอบธรรมทางการเมืองรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรในที่สุด

อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้เมื่อเทียบกับงานวิจัยชิ้นอื่น อาทิเช่น วิทยานิพนธ์ของมานิตย นวลละออง ในเรื่อง สัญลักษณ์ทางการเมืองในการเมืองไทย : กรณีศึกษาการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ.2481-2487) พบว่ามีความคล้ายคลึงกันตรงที่ทั้งจอมพล ป.พิบูลสงครามและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองมาสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่กลุ่มตนเหมือนกันแต่มีความแตกต่างกันตรงที่การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นไปเพื่อทำลายอุดมการณ์กษัตริย์นิยมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งต่างกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ต้องการส่งเสริมอุดมการณ์กษัตริย์นิยมและใช้อุดมการณ์นี้ในการสร้างความชอบธรรมให้การเคลื่อนไหว

ของกลุ่มตน รวมไปถึงกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของจอมพล ป.พิบูลสงครามยังเน้นใช้ผ่านกฎหมายและข้อบังคับเป็นหลัก ซึ่งต่างกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่เน้นใช้กระบวนการทางสัญลักษณ์ทางการเมืองผ่านสื่อในเครือผู้จัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในช่วงปี พ.ศ.2549 เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเวลาอื่น งานวิจัยในอนาคตจึงควรศึกษาเพิ่มเติมการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในช่วงเวลาอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ.2551 ที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยออกมาเคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ จึงจะทำให้เห็นภาพรวมของการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองได้มากยิ่งขึ้น
2. งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเฉพาะการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองในการต่อสู้ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาถึงการใช้นิยามสัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มอื่น ถ้างานวิจัยในอนาคตมีการศึกษาการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่มอื่น อาทิเช่น กลุ่มเสื้อแดง หรือนปช. มาเปรียบเทียบกับจะทำให้เห็นภาพของกระบวนการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น
3. งานวิจัยชิ้นนี้ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองที่ต้องการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวให้กลุ่มตนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ พงศ์วิไลทรัพย์. (2551). ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เอสทีวี-ผู้จัดการรายวัน. (2553). ขบวนการล้มเจ้า. กรุงเทพฯ: เอสทีวี-ผู้จัดการ.
- เกษียร เตชะพีระ. (2550). จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549: วิฤติประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา.
- เกษียร เตชะพีระ. (2553). สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดไม่อาจหวนกลับ. กรุงเทพฯ: โอเพน บুক.

- ชาญชัย ชัยสุขโกศล. (2552). เทคโนโลยีกับการต่อสู้ทางการเมืองโดยไร้ความรุนแรง: ศึกษากรณี อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2551). จาก 14 ถึง 6 ตุลา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2535). ข้อมูลพื้นฐานกึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2553). การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- ป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2551). "ความรุนแรงและรัฐประหาร 6 ตุลา 2519." ใน จาก 14 ถึง 6 ตุลา. ชาญวิทย์-ธำรงค์ศักดิ์, บรรณาธิการ กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ผู้จัดการฉบับพิเศษ. (2535). บันทึก "ภาพ-คำพูด-เหตุการณ์" ประวัติศาสตร์ พฤษภาคมทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- พีระพงษ์ สิทธิอมร. (2549). ประวัติศาสตร์การเมืองไทย. กรุงเทพฯ: ซี แอนด์ เอ็น.
- มานิตย์ นวลละออ. (2532). สัญลักษณ์ทางการเมืองในการเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้ สัญลักษณ์ทางการเมืองในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487). วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งมณี เมฆโสภณ. (2537). ประชาธิปไตยเป็นเลือด เหมือนมาไกล แต่ไปไม่ถึงไหน. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริทิพย์ อรุณเรือง. (2550). เปิดตำราไทย: ระบอบทักษิณ. กรุงเทพฯ ผู้จัดการ.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2533). รัฐสมบูรณาญาสิทธิในสยาม. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 17, 1 (มิถุนายน 2533): 23-39.
- สุธาสัย ยิ้มประเสริฐ. (2534). แผนชิงชาติไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมานพันธ์.
- สุธาสัย ยิ้มประเสริฐ. (2551). สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พี.เพรส.

สุริยะใส กตะศิลา. (2552). *วิวัฒนาการการเมืองภาคประชาชนสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.

สุวิธชา เพียรราษฎร์. (2551). *ASTV ขบถสื่อโทรทัศน์ของไทย*. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.

หลวงประดิษฐมนูธรรม(ปรีดี พนมยงค์). (2552). *เค้าโครงการเศรษฐกิจหลวงประดิษฐมนูธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.

ภาษาอังกฤษ

Ernst Cassier. (1946): *Philosophy of Symbolic Forms*, vol.3 New Haven: Yale University Press, 1953-1957, p 114.

Mcnaair, B. (1999). *AN Introduction to Political Communication*. New York: Routledge.

Medhi Krongkaew. (2009). *Reflection on Thailand - Australia Free Trade Agreement in Thaksin's Thailand*, p.49. Thailand: Institute of Security and International Studies.

Newman, B.L. (1999). *Hand Book of Political Marketing*. California: Sage Publication Inc.

Nostitz, N. (2009). *Red vs. Yellow Volume 1: Thailand's crisis of identity*. Bangkok: White Lotus Press.

Nostitz, N. (2009). *Red vs. Yellow Volume 2: Thailand's crisis of identity*. Bangkok: White Lotus Press.

Pasuk Phongpaichit and Baker, C. (2009). *Thaksin*. Bangkok: Silkworms Books.

Peirce, J.R. (1961). *Symbol Signal and noise: the nature and process of communication*. New york: Harper.

Plate, T. (2011). *Conversations with Thaksin: from exile to deliverance: Thailand populist's tycoon tell his story*. Singapore: Marshall Cavendish edition.

Pranger, R.J. (1968). *Action, symbolism and order: the existential dimensions of politics in modern citizenship*. Nashville, Ten: Vanderbilt University Press.

Sachs, J.D. (1990). *Social conflict and populist policies in Latin America*. San Francisco: An international Center for Economic Growth Publication.

Schramm, W. (1974). *The Process and Effects of Mass Communication*. Urbana University of Illinois press: United States of America.

- Skorupski, J. (1983). *Symbol and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sripan Rattikalchalakorn. (2009). Politics under Thaksin: Popular Support, Elite Concern
In *Thaksin's Thailand: Populism and Polarisation*, p.16. Thailand: Institute of
Security and International Studies.
- Surhone, L.M. and Tennoe, M.T. (2011). *Public Opinion of the 2006 Thai Coup d'Etat*
United States: Betascript Publishing.
- Terwiel, B.J. (2011). *Thailand 's Political History: From the Thirteenth Century to
Modern Times*. Bangkok: River press.